
TEXT

Förord: Thomas Bertilsson & Jenny Lundström,
Upplandsstiftelsen
Verksamhetsberättelse: Upplandsstiftelsen

BILD

Omslagsfoto: Klara Granlöf
Foto, inlaga (fotografer i bokstavsordning): Gillis
Aronsson, Sara Beckman, Klara Granlöf, Nic
Kruys och Emelie Runfeldt.

PRODUKTION OCH LAYOUT

Matilda Nilsson Frilansjournalist

KONTAKT UPPLANDSSTIFTELSEN

Telefon 018-611 62 71

Epost info@upplandsstiftelsen.se

Hemsida www.upplandsstiftelsen.se

© Upplandsstiftelsen 2022

FÖRORD

2021 har präglats av genomförande. Upplandsstiftelsen har invigt flera projekt som vi har jobbat länge med – och som vi lagt ned mycket tid och energi på. Några exempel på färdiga projekt är:

- kanotleden i Tämnrån,
- fågeltornet i Ledskär och
- tillgänglighetsåtgärder på Rävsten.

Dessa tre projekt är bara några exempel på allt vi gjort under året. Men det är viktigt att alltid påminna oss själva och andra, om att det vi gör på Upplandsstiftelsen gör vi tillsammans med andra aktörer. Vi samarbetar givetvis med våra medlemmar, Region Uppsala och kommunerna i länet, men också med lokala föreningar, markägare eller externa finansierare som WWF och Länsstyrelsen.

Pandemin har påverkat vår verksamhet på olika sätt. Eftersom möjligheten att samlas har varit begränsad har det blivit färre exkursioner och utflykter. Å andra sidan ser vi fortsatt att besöken i våra naturområden och på våra leder ligger på en hög nivå. Verksamhetsmässigt har alla hanterat situationen på ett bra sätt. Detta tack vare alla medarbetares och styrelsens flexibilitet och förmåga att anpassa sig. Vi kan notera att digitaliseringen har tagit stora steg framåt under året på grund av distansarbete och behovet av att ha i stort sett allt material tillgängligt digitalt. Att Naturkartan fortsatt utvecklas är här extra positivt. Den är ett lättillgängligt verktyg som finns såväl som webbsida som app och ger vägledning för egna spontana utflykter.

Det känns mycket tillfredsställande att blicka tillbaka på 2021 och notera att Upplandsstiftelsen har en stabil ekonomi och fantastiskt kunniga och engagerade medarbetare. Det här bådär gott för framtiden. Nu går vi in i 2022, som är vårt 50-årsjubileum och det firar vi med en mångfald av aktiviteter under året. Välkommen!

Jenny Lundström
Ordförande

Thomas Bertilsson
VD

2021: ETT ÅR AV VERKSTAD

Den invasiva vresrosen växer vid Rullsands stränder. För att få bort vresrosen måste man gräva djupt så att man får bort alla rötter.

Denna verksamhetsberättelse ger en översiktlig beskrivning av Upplandsstiftelsens arbete under år 2021.

INLEDNING

2021 blev ett år som både bestod av en fortsättning på pandemiåret 2020 men för Upplandsstiftelsen också ett år då vi slutförde och genomförde en mängd projekt och aktiviteter.

2021 var ett år där pandemin fortsatte att påverka Upplandsstiftelsens verksamhet. Möjligheten till externa exkursioner, utflykter mm har varit starkt begränsad. Samtidigt kan vi konstatera att leder, naturområden och anläggningar har haft ett mycket högt

utnyttjande. Kanske har friluftsliv och möjligheten till att röra sig utomhus aldrig varit viktigare. När pandemin, på ett eller annat sätt, drabbade oss alla fanns naturen där. En tillflykt både hemma runt knuten eller lite längre bort till utflyktsplatser i skogen, vid sjö eller ute i skärgården. Naturen har plats för många och kan erbjuda vandring, motion, lek eller stilla möten för meditation och eftertanke.

UPPLANDSSTIFTELSENS ÄNDAMÅL

Enligt stadgarna ska Upplandsstiftelsen vara ett för kommunerna och Region Uppsala gemensamt organ för fritid och naturvård. Våra insatser ska vara av regionalt intresse och inte ersätta kommunernas verksamhet.

Vidare säger stadgarna att Upplandsstiftelsens syfte är att:

- Allmänhetens **friluftsliv** ska underlättas och stimuleras
- **Bevara och skydda den uppländska naturen** och landskapsbilden.
- Skydda natur genom **markförvärv** eller intrångsersättning.
- Utreda åtgärder liksom att driva projekt i syfte att **värna och vårda hotade arter och miljöer**.

VISION

Stämman i december 2020 beslöt om en vision för Upplandsstiftelsen:

Upplandsstiftelsen är ledande i utvecklingen av ett tillgängligt friluftsliv i ett län med hållbara ekosystem och hög biologisk mångfald.

STRATEGI

Som en fortsättning på visionen beslöt styrelsen i december 2021 att anta en strategi för Upplandsstiftelsen. Syftet med strategin är att tydliggöra på vilket sätt Upplandsstiftelsen ska arbeta för att uppnå visionen. Strategin består av två delar; strategiska arbetssätt och strategiska områden.

De två strategiska arbetssätten är:

- God långsiktig förvaltning av naturområden, leder och anläggningar och att Upplandsstiftelsens naturinformation, naturområden, anläggningar och leder ska ha en god tillgänglighet för friluftsliv och bidrar till folkhälsa.
- Samverkan med offentliga, ideella och privata aktörer, särskilt markägare, är vårt arbetssätt och en framgångsrik metod för att nå våra mål.

De tre strategiska områdena är:

- Åtgärdsinriktad naturvård som skyddar och restaurerar naturliga ekosystem och stärker den biologiska mångfalden i Uppsala län.
- Ett aktivt friluftsliv som stärker folkhälsa och livskvalitet för alla.
- Alla barn ges möjlighet till positiva naturupplevelser.

PRIORITERINGAR 2021

- Under 2021 ska Upplandsstiftelsens nya vision ge grunden för en strategisk plan för Upplandsstiftelsen.
- Upplandsstiftelsen kommer under 2021 att verka inom Friluftslivets år för att främja friluftslivet i länet.

Färgbingo vid Ledsjär. Här invigdes ett nytt fågeltorn under 2021.

- Insatser i form av underhåll och statushöjning längs Upplandsleden stärks under 2021.
- Upplandsstiftelsen ska ta fram en ny kommunikationsstrategi.
- Arbete för en säker och ökad finansiering prioriteras.

VIKTIGA HÄNDELSE UNDER ÅRET

2021 har varit ett år som kännetecknats av handling, bl.a. har ett antal projekt slutförts och även invigts under året. En framgångsfaktor för att uppnå detta har varit samverkan med andra aktörer, föreningar, markägare m.m.

- Styrelsen beslöt i december 2021 om en strategi för Upplandsstiftelsen. Den är en fortsättning av och ett sätt att visa på hur vi kan uppnå den vision som tidigare beslöts av stämman, i december 2020.
- Styrelsen har beslutat om en ny kommunikationsstrategi för Upplandsstiftelsen. Strategin har arbetats fram tillsammans med medarbetarna och innehåller en mängd åtgärder med syftet att stärka kommunikationsarbetet.
- Styrelsen har beslutat att använda de så kallade ändamålsbestämda medlen till ett markförvärv samt ett upprustningsprojekt. Markförvärv är en 3,5 ha stor slåtteräng och betesmark vid Spökbacken, Östhammars kommun, där den hotade fjärilen *gotländsk säfferotplattmal* förekommer. Projektet handlar om att rusta upp frilufts- och naturområdet Härjarö i Enköpings kommun.
- Inom Roslagshagar är nu ca 360 hektar nya hagmarker färdigställda och har börjat

betas igen inom det 3-åriga projektet ihop med WWF som har finansierats av Konsumentföreningen Stockholm och som avslutades 2021.

- LONA-projektet Ledskärs hamn – fågelupplevelser för alla slutfördes. Invigning av fågeltorn, torrdass och parkering, allt tillgänglighetsanpassat, genomfördes den 21 augusti.
- Upplandsstiftelsen har fått uppdrag från Uppsala kommun att ta fram underlag för fem nya kommunala naturreservat som kan få stor betydelse för friluftslivet och den biologiska mångfalden i och kring Uppsala stad.
- Färdigställandet av Nerhammarforsen vid Hargs bruk som öppnar upp för fiskvandring av flera spännande arter, exempelvis havsöring, nors, id, gädda, abborre och nejonöga. Här har inte fisk kunnat passera på 350 år!
- Upplandsstiftelsen har för första gången erhållit förvaltningsmedel för skyddade områden från länsstyrelsen. Närmare en miljon kronor har använts för gränsmarkeringar och naturvårdande skötsel i de statlig skyddade områden som Upplandsstiftelsen förvaltar.
- Upplandsstiftelsen har inlett ett nytt samarbete med WWF kring lövskogsrestaurering i skogslandskapet.
- Upplandsstiftelsen har inom projektet "Träffpunkten hittar ut" genomfört 33 uteaktiviteter tillsammans med 17 olika träffpunkter för 65+ och seniorboenden i Uppsala, Östhammar och Tierp. Projektet stöds av Allmänna arvsfonden.
- Projektet *Fiskevänliga, tillgängliga Rävsten* slutfördes och invigdes den 16 september. Nu kan man uppleva skärgårdsön oavsett funktionsnedsättning. Här finns tillgänglig båt, brygga och fiskrensbord.
- Öppna förskolan i Tierp och Knivsta att starta uteverksamhet i naturen med stöd av Upplandsstiftelsen. Flerspråkiga naturvårdare fanns på plats i Uppsalas öppna förskolor varje vecka under hela året tack vare samverkan med Uppsala kommun. Broschyrer om närnatur i Gottsunda, Gränby, Stenhagen och Sävja togs fram på svenska, arabiska och persiska.
- Upplandsstiftelsen har deltagit i *Friluftslivets år* genom att dela månadstema i sociala medier, styrelsen utbildades till friluftssambasadorer, arrangera en digital friluftsdag, erbjuda utomhustips för skolklasser, arrangera ett antal guidningar mm
- Tämnråns kanotled invigdes med arrangemang på fyra olika platser längs leden där totalt ca 200 personer deltog. Leden är 45 km lång och sträcker sig från Tämnrånen ut till havet. Leden kom till genom ett Leader-projekt som drivits av Upplandsstiftelsen i samverkat med Tierps kommun och tre föreningar.
- Den nya sträckan av Upplandsleden genom Heby kommun, från Östa till Siggeforasjön är uppmärkt och kommer att invigas under 2022.
- Upplandsstiftelsen har gått in i ett pilotprojekt för att etablera regional cykelled för rekreation och turism. Projektet är i samarbete med Region Uppsala, Enköping och Håbo kommun.

En vacker ros – men invasiv.

Vresrosen sprider sig bland annat på stränderna i Rullsand och i Biluddens naturreservat.

Träffpunkterna flyttar ut. Vistelse i naturen är en viktig faktor för välmående hos seniorerna.

SAMMANFATTNING AV VERKSAMHETEN

ANLÄGGNINGAR

Mål: *Upplandsstiftelsens byggnader ska förvaltas på ett miljövänligt och energimässigt effektivt sätt och utgöra en resurs för naturvård och friluftsliv.*

Upplandsstiftelsen har två campingar och en stugby med syfte att ge allmänheten möjlighet till attraktivt friluftsliv och fritidsboende. De tre anläggningarna är Rullsand i Älvkarleby kommun, Ängskär i Tierps kommun och Rävsten i Östhammars kommun. Alla tre anläggningarna drivs av enskilda arrendatorer.

Övergripande

Säsongen för anläggningarna har varit bra. De lättade restriktioner under sommaren bidrog till en god beläggning och många nya besökare. Trenden med mer och mer av så kallad "hemester" fortsätter och har bidragit till den goda beläggningen.

Rävstens stugby

Färdigställning och invigning av projektet Fiskevänliga Rävsten har genomförts under året vilket ökat möjligheten för personer med funktionsnedsättning att komma till ön och ta del av aktiviteter. Delar av stugorna har fått nya utemöbler och mindre underhållsåtgärder har gjorts.

Ängskärs havscamping

De tre campingstugorna har fått nya altaner, varav en är tillgänglighetsanpassad med ramp. Större underhålls- och förbättringsåtgärder har gjorts på vattenreningsverket för att säkerställa en bra vattentillgång vid anläggningen.

Rullsands havsbad och camping

Delar av asfalterad väg inom campingområdet har asfalterats om inför säsongen 2021. Hundbadet har fått nya skyltar och tydligare avgränsning mot badstranden. I två av servicehusen har underhållsåtgärder gjorts, bl.a. utbyte av innerdörrar. Bygglov och dispenser har sökts för nya badtoaletter som kommer färdigställas under 2022.

NATUROMRÅDEN

Mål: *Upplandsstiftelsens naturområden ska förvaltas på sådant sätt att de biologiska värdena bevaras och utvecklas. Naturområdena ska erbjuda attraktiva besöksmål för olika grupper av människor som vistas i naturen, med välfungerande besöksanordningar och information.*

Upplandsstiftelsen förvaltar 48 naturområden, varav 26 är naturreservat och ett kulturreservat. 24 av områdena ägs helt eller delvis av Upplandsstiftelsen. Totalt uppgår den ägda arealen till ca 7 400 ha och den totalt förvaltade arealen till ca 10 700 ha mark- och vattenområden. 23 tillsynspersoner svarar för en stor del av den löpande skötseln.

Under året utökades antalet naturområden från 47 till 48, genom köp av 3,5 ha stora Spökbacken, Östhammars kommun. Området sköts genom slåtter och ska utvecklas ytterligare genom bete samt anläggning av mindre parkering, stigslinga och skyltning. Spökbacken hyser många hävdgynnade arter och är enda kända nuvarande lokalen för den hotade fjärilen gotländsk säfferotplattmal.

Upplandsstiftelsen hade under året möjlighet att ta del av statliga förvaltningsmedel för skyddad natur genom länsstyrelsens beslut. Närmare en miljon kronor kunde omsättas i gränsmarkeringar samt naturvårdande åtgärder i naturreservat och Natura 2000-områden. Åtgärderna har omfattat bland annat frihugning av ekar, säkerhetsavverkning av granbarkborreangripna träd samt bekämpning av igenväxningsvegetation.

Välkommen till Rävsten. Arbetet med att tillgängliga göra Rävsten fortsatte under 2021.

Hargsån öppnas efter 350 år. Den nya fiskvandringsvägen gör att fisken kan ta sig förbi dämnet i Harg. Nu kan fisken åter hitta tillbaka längs Hargsån.

Under året har en upprustning av besöksanordningarna i naturreservatet Härjarö inletts. Eldstäder, stigar, parkeringar, badplatser m.m. får en översyn. Under slutet av året revs den gamla omklädningsbyggnaden vid Blåhäll. Den kommer så småningom att ersättas med ett tillgänglighetsanpassat vindskydd.

En viktig del i arbetet är att göra naturområdena tillgängliga för besökare. I de flesta områdena finns parkeringsplats, informationstavlor, stängselgenomgångar, naturstigar och rastplatser. I många områden finns även badplatser, eldstäder, vindskydd och fågeltorn. Under året slutfördes ett LONA-projekt vid Ledskär. Inom projektet har såväl ett tillgänglighetsanpassat fågeltorn som toalett byggts. Dessa invigdes i augusti.

Det är fortsatt stora barkborreangrepp i flera naturområden i sydvästra Uppland, exempelvis Härjarö, Granåsen, Fageruddsåsen och i Örnsåtraskogen. Under året har Upplandsstiftelsen arbetat med information om granbarkborreangreppen, omdragning av stigar och säkerhetsavverkning på välbesökta platser, som exempelvis vid Fageruddsåsen. Utvecklingen följs och åtgärder sätts in där det behövs.

UPPLANDSLEDEN

Mål: En god och enhetlig standard på rastplatser, markeringar, vägvisning, spänger och skötsel av Upplandsleden.

Upplandsledens är 50 mil och sträcker sig genom hela länet. Upplandsstiftelsen är huvudman och samverkar med länets kommuner. Kommunerna som står för den löpande driften vilken utförs i samverkan med föreningar och entreprenörer.

4 mil ny Upplandsled mellan Siggefora och Tärnsjö märktes. Ett LONA-projekt i samverkan med Heby kommun startades för att utveckla rastplatser och skötsel längs sträckan. Upplandsstiftelsen stöttade Enköpings kommun i arbetet med att dra om leden genom staden och göra en ny dragning av Bredsandsslingan.

FRILUFTSLIV – FOLKHÄLSA

Mål: Alla har möjlighet att ta del av länets natur. Naturen utgör en positiv resurs för folkhälsan i vårt län.

Upplandsstiftelsen arbetar för att stimulera till ökat friluftsliv och på så sätt bidra till en bättre folkhälsa. Under pandemin har utomhusaktiviteter fyllt en extra viktig roll. Samverkan med kommuner och ideella föreningar har skett inom många olika projekt.

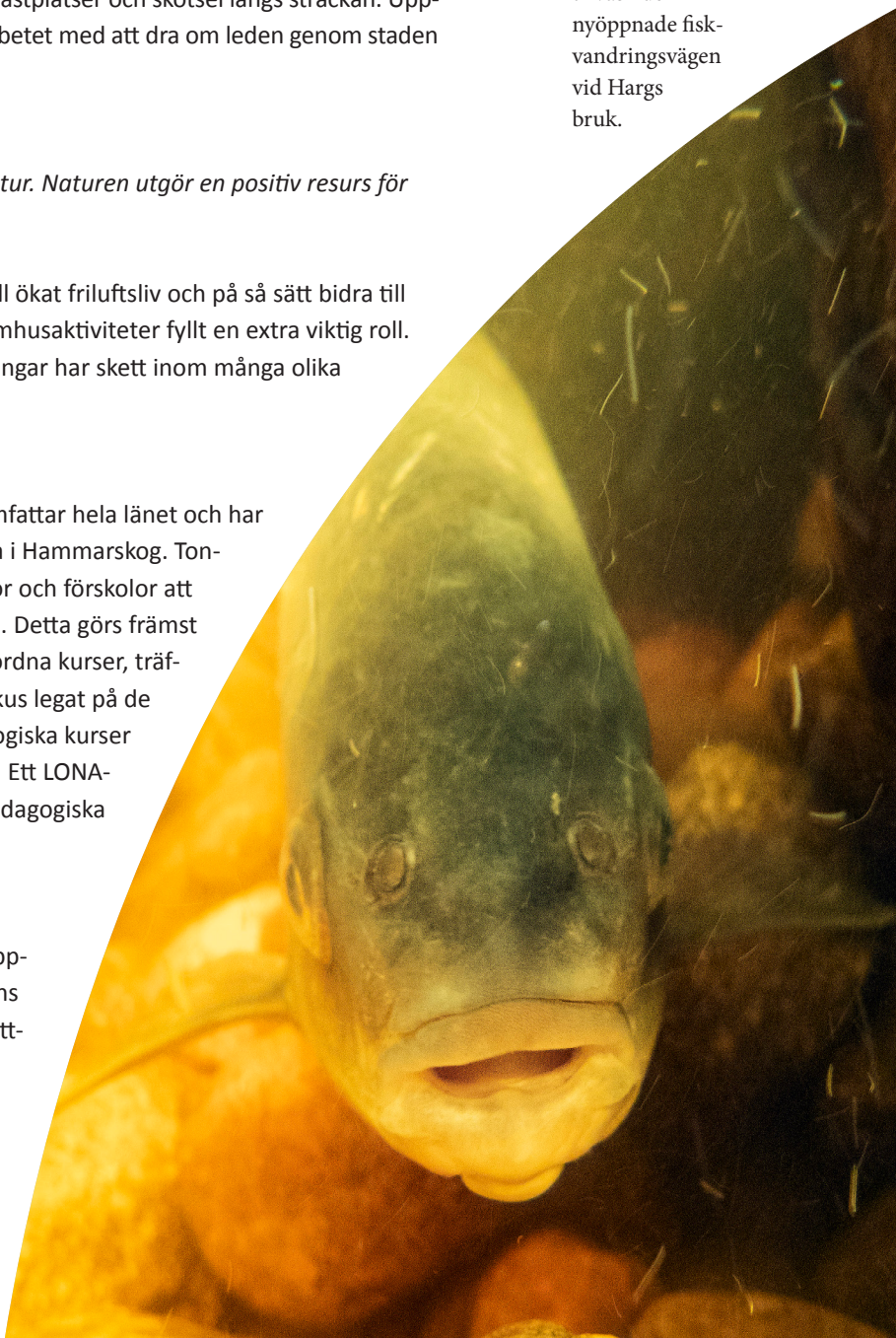
Naturskola – Barn/Ungdom

Upplandsstiftelsens naturskoleverksamhet omfattar hela länet och har den geografiska basen vid Uppsala Naturskola i Hammarskog. Tonvikt läggs på att inspirera och ge stöd till skolor och förskolor att använda utomhuspedagogik i undervisningen. Detta görs främst genom att ta fram pedagogiskt material och ordna kurser, träffar och olika arrangemang. Under året har fokus legat på de äldsta och de yngsta barnen. Utomhuspedagogiska kurser riktade mot förskolepersonal har genomförts. Ett LONA-projekt som syftar till att utveckla utomhuspedagogiska metoder för gymnasieskolan har utvecklats.

Folkhälsa i naturen för alla – FiNA

I FiNA – Folkhälsa i Natur för Alla utvecklar Upplandsstiftelsen enkla uteaktiviteter tillsammans med grupper med varierande funktionsnedsättningar och aktuella nätverk. Under året har arbetet fokuserats mot gruppen äldre, 65+ i

Id. Fisken verkar trivas i den nyöppnade fiskvandringsvägen vid Hargs bruk.

Uppsala kommun, men även Tierp och Östhammar har aktiviteter genomförts. Uteverksamheten har fyllt en viktig roll under pandemin och utvecklats mycket under året. Uteaktiviteterna bidrar till rörelse men också till meningsfull gemenskap. I samverkan med målgruppen och deras nätverk fortsätter vi att utveckla arbetssätt och sprider det till fler kommuner. Allmänna arvsfonden stödjer projektet. Vår testgrupp för tillgänglighet har besökt flera naturområden. Med stöd av regionens folkhälsomedel har vi kunnat producera broschyrer om närnatur i Gottsunda, Gränby, Stenhagen och Sävja togs fram på svenska, arabiska och persiska.

Öppen förskoleverksamhet utomhus

Upplandsstiftelsen fortsätter att stödja uteverksamhet inom den öppna förskolan. I år har uteverksamhet tillkommit i Knivsta och Tierp. Öppna förskolan besöks av föräldrar med hemmavarande barn. Syftet är att underlätta för möten, uppmuntra till rörelse, skapa naturvana och trygghet i naturen. Genom de senaste årens LONA-projekt har alla sju Öppna förskolor i Uppsala kommun permanent uteverksamhet. Tack vare att utomhusaktiviteterna har man också kunnat hålla öppet under pandemin då det inte var möjligt att ses inomhus. Flerspråkiga naturvårdare har funnits med på uteaktiviteterna varje vecka. De är del i det nätverk av naturguider som drivs av Upplandsstiftelsen och Biotopia.

Smultronställen i naturen

Smultronställen i naturen drivs i samverkan med kommunerna i länet. Syftet är att skapa fler bra besöksmål i naturen. Länets smultronställen presenteras bl.a. i Naturkartan.se. I år har vi startat ett LONA-projekt med syfte att se över och lyfta standarden i länets smultronställen.

Kanotleder

Tämnaråns kanotled invigdes med aktiviteter på fyra platser längs leden. Mellan Tämaren och Karlholm har 22 bryggor lagts i och rastplatser har byggts. Ett stort arbete har lagts ner på planering, avtalsskrivning och anläggning av tre lokala föreningar, Tierps kommun och Upplandsstiftelsen med stöd av Leader-medel.

Cykelleder

Upplandsstiftelsen har varit delaktig i ett pilotprojekt för att skapa regional cykelled genom Håbo och Enköping i samverkan med Region Uppsala, Håbo och Enköpings kommun.

NATURVÅRD

Mål: Åtgärdsinriktat naturvårdsarbete ska bedrivas utanför Upplandsstiftelsens naturområden i samverkan med markägare m.fl. i syfte att främja naturliga och hållbara ekosystem samt hög biologisk mångfald.

Upplandsstiftelsen bedriver omfattande naturvårdsverksamhet utanför de egna naturområdena, såväl på land som i vatten. Naturvården bedrivs i samverkan med mark- och djurägare, kommuner, ideella organisationer samt aktörer inom areella näringar.

Ekologisk landskapsplanering

Verksamheten bedrivs i alla slags naturtyper i landskap med höga biologiska värden. Syftet är att främja biologisk mångfald, säkerställa naturvärden och sprida information om Upplandsstiftelsens verksamhet. Inom ramen för projektet har flera aktiviteter pågått under lång tid, nätverk har utvecklats och ett förtroendefullt samarbete mellan markägare, myndigheter och andra aktörer har utvecklats. Detta har ökat verkningsgraden av Upplandsstiftelsens insatser.

Under 2021 har Upplandsstiftelsen bistått Fortum AB med planering och genomförande av kompensationsåtgärder med anledning av dammsäkerhetshöjande åtgärder vid Untra kraftverk. Vidare har två LONA-finansierade projekt avslutats i Älvkarleby kommun med fokus på restaurering av området Lill-Sandören samt inventering av kommunens invasiva arter.

Samarbetet med Holmen Skog AB har utvecklats under året, med fokus på bolagets s.k. Kunskapsskog som planeras i trakterna för Länna eklandskap. I slutet av året beslutades om ett nytt skogligt samarbete med WWF Sverige, med syfte att främja lövskogsrestaurering i Länna eklandskap samt området runt sjön Vällen.

Kulturlandskapet

Upplandsstiftelsen verkar tillsammans med en stor mängd aktörer såsom djurhållare, markägare, Världsnaturfonden WWF, Länsstyrelsen med flera, för att värna det biologiskt rika kulturlandskapet. Upplandsstiftelsen bedriver arbetet med omfattande extern finansiering. Sammantaget har över 3 000 ha restaurerats under de senaste 20 åren.

Tämnaråns

kanotled invigd.

Mellan Tämnaren och Karlholm har 22 bryggor lagts i och flera rastplatser byggts.

Vilken utsikt! Vassen är nu nedtagen och sikten ut över Ledskärsviken är fantastisk.

Verksamhetens tyngdpunkt ligger längs kustlandskapet, men insatser har under året även utförts i Mälارlandskapet samt i trakterna kring Heby.

Inom Roslagshagar har nu ca 360 hektar gamla hagmarker restaurerats, stängslats och åter börjar betas inom det 3-åriga projektet ihop med Världsnaturfonden WWF som har finansierats av Konsumentföreningen Stockholm och som avslutades 2021. Bland annat har 170 ha skogsbete på Örskär återskapats, liksom hagmarker för mnemosynefjäril vid Yttersby och Gruvskäret. I samverkan med Naturbetesköttföreningen har även möten, seminarier och enskilda träffar anordnats med djuruppfödare, slakterier och Coop m.fl. för att stimulera till certifiering och försäljning av naturbeteskött.

Totalt sköts nu ca 300 hektar slåtterängar, hagar och våtmarker inom våra projekt inom Roslagshagar, vid Dalälven och i Lännaområdet. Flera områden hyser starkt hotade arter. För att uppnå långsiktighet i skötseln av markerna har arrenden upprättats med markägare och skötselavtal skrivits med djurägare och entreprenörer.

Stängselbidrag har beviljats till marker i Mälارlandskapet och inom Roslagshagar för 90 hektar naturbetesmark. Avtal upprättas om bete i minst 5 år av dessa.

Upplandsstiftelsen medverkar i Gräsöfonden (styrelse och arbetsgrupp), tillsammans med Östhammars kommun och lokala föreningar, med syfte att bevara och utveckla natur- och kulturlandskapet på Gräsö. Genom flera donationer under senare år har verksamheten under 2021 utvecklats med bland annat bidrag till stängsel och kurser.

Naturvård i vattenmiljöer

Arbetet med att restaurera våtmarker och kustmynnande vattendrag har fortsatt för att förbättra produktionen av fisk och gynna den biologiska mångfalden. Det kan särskilt nämnas Upplandsstiftelsens arbete med förvaltning av Upplands landskapsfisk, asp. Märkning och inventering har skett i Fyrisån och Örsundaån. Det har genomförts radioakustiska studier för att undersöka rörelsemönster i tid och rum hos de märkta fiskarna.

År 2021 slutrapporterades det fleråriga WWF-finansierade våtmarksprojektet Levande Östersjön, inom vilket flera våtmarker restaurerats för att gynna kustens lekvandrande fiskarter såsom gädda. Levande Östersjön har syftat till att förbättra födosökningsområden för populationen av den hotade fågeln skräntärna, som häckar inom Upplandsstiftelsens naturområde Björns skärgård.

I Hargsån har arbetet med att anlägga ett stort omlöp förbi en damm färdigställt med det lyckade resultatet att fiskpassage i vattendraget möjliggjorts för första gången på 350 år. I Hargsån har även en strömsträcka biotopvårdats för att gynna strömlevande arter som havsöring, id och flodnejonöga.

Flygbild över Spökbacken.
Upplandsstiftelsens nya område.

Pandemin har påverkat verksamheten, bland annat har de sex planerade vattenvårdsdagarna i länet för i första hand barn och ungdom fått ställas in.

Hotade arter

Upplandsstiftelsens arbete med åtgärder för hotade arter är av stor vikt och betydelse för att gynna flertalet av länets missgynnade arter och miljöer. Fokus ligger på arter som finns i Upplandsstiftelsens naturområden eller projektområden. Insatserna har finansierats genom Upplandsstiftelsens egna medel, WWF, Naturvårdsverkets medel för Åtgärdsprogram för hotade arter, LONA, LOVA samt restaureringsstöd från Landsbygdsprogrammet. Arbetet bedrivs inom ramen för samtliga verksamhetsfält som hör till Upplandsstiftelsens naturvårdsarbete. Prioriterade grupper är fjärilar och kärlväxter knutna till ängs- och hagmarker, skalbaggar som lever på gamla träd och i död ved, hackspettar i naturskogar, kustfåglar, rikkärr samt marksvampar som växer i s. k. kalkbarrskogar.

Under året har Upplandsstiftelsen bland annat arbetat med nedanstående arter.

- *Mnemosynefjärilar* har inventerats och ägg från fjärilen har samlats in för vidare uppfödning hos Nordens Ark. Utsättning av fjärilar planeras från 2022 på lämpliga lokaler som har restaurerats.
- På Örskär har successiva restaureringar av flera fina gölgrodelokaler påbörjats under 2021. Dessutom ska inventeringar av *gölgroda* utföras under 5 år (start 2021), för att se hur grodpopulationen påverkas av skötselinsatser genom röjningar och bete.

- I samarbete med Länsstyrelsen, kraftledningsbolag och Trafikverket har arbete för *väddnätffäril* genomförts i Älvkarleby kommun. Arten svarar snabbt på åtgärder som röjning och slåtter.
- I sandmiljöer har Upplandsstiftelsen informerat markägare om åtgärder som gynnar arterna *klöversobermal* och *knytlingsäckmal*. Arterna är i behov av att sandmiljöerna hålls öppna genom avverkning, röjning eller uppräckning av tall.

Områdesskydd

Under året har Upplandsstiftelsen samarbetat med Uppsala kommun i syfte att ta fram skötselplaner och andra underlag för planerade naturreservatsbildningar i Fjällnora, Gula stigen, Röbo-Tunåsen, Stabby samt Blodstenen. Upplandsstiftelsen har bidragit med både naturvårds- och friluftsexpertis och lett arbetet med att ta fram förslag till skötselplaner för dessa områden.

INFORMATION

Upplandsstiftelsen har under 2021 tagit fram och beslutat om en ny kommunikationsstrategi. Den har som syfte att:

- Öka kännedomen om Upplandsstiftelsen hos den breda allmänheten – att vi finns och vad vi bidrar med till länets invånare.
- Öka förståelsen för och kännedomen om Upplandsstiftelsen hos region och kommuner – vår kompetens, handlingskraft och projekterfarenhet.
- Öka kännedomen om Upplandsstiftelsen hos relevanta tredjepartsaktörer – att vi finns, våra kompetensområden, vår unika expertis och vår samarbetsvilja.

Upplandsstiftelsen ökat närvaron i sociala medier för att nå ut till olika målgrupper. Under december hade vi en mycket uppskattad julkalender i sociala medier. I samverkan med Länsstyrelsen och Biotopia informerar Upplandsstiftelsen om länets naturområden och leder i Naturkartan.se. Användandet av appen och hemsidan naturkartan ligger fortsatt på en mycket hög nivå under 2021.

Medlemmar

Region Uppsala och länets samtliga kommuner är medlemmar i stiftelsen. Region Uppsala svarar för stiftelsens grundläggande finansiering genom ett årligt anslag.

EKONOMI

Upplandsstiftelsens intäkter för 2021 var 34,3 mkr. Av detta hänför sig 21,4 mkr till årsavgiften från regionen samt 12,9 mkr från projektbidrag och försäljning, arrenden, skogsavverkning med mera från egna områden. Projektmedlen kommer bland annat från Världsnaturfonden WWF, EU:s jordbruksfonder inklusive landsbygdsprogrammet, Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Fortum AB m.fl. De totala kostnaderna uppgick till 33,2 mkr, varav 1,7 mkr i avskrivningar.

Årets resultat, efter disposition av eget kapital, är ett överskott på 1 039 tkr och det egna kapitalet uppgår till 24,0 mkr.

MEDLEMMAR

Upplandsstiftelsens medlemmar är Region Uppsala och Uppsala läns kommuner: Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammar.

ÅRSSTÄMMA

Ordinarie årsstämma hölls den 20 maj 2021. Årsanslag och budget för verksamhetsåret 2021 fastställdes vid ett extra stämma den 11 december 2020.

STYRELSE, ARBETSUTSKOTT, VD OCH PERSONAL

Styrelsen har haft följande sammansättning:

Ordinarie

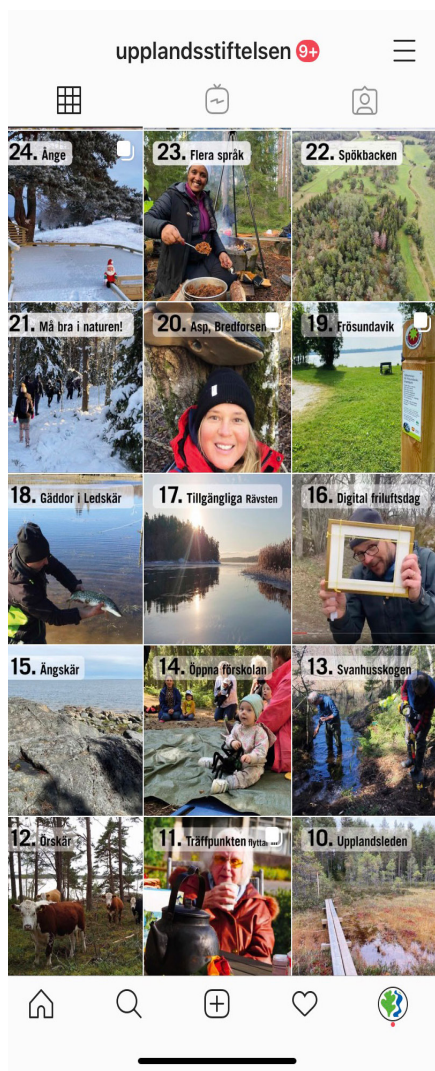
Jenny Lundström (MP) ordf. Tierp
Jacob Spangenberg (C) 1:e vice ordf. Östhammar
Sören Bergqvist (V) 2:e vice ordf. Uppsala
Susanne Mastonstråle (M) Älvkarleby
Anders Kihl (KD) Heby
Håkan Marklund (L) Uppsala
Pia Milton (S) Uppsala
Lars Berglöf (S) Knivsta (till och med augusti 2021)
Thomas Eriksson (S) Östhammar (ordinarie från och med 9 dec 2021)
Zinaida Belonoshko (SD) Håbo

Ersättare

Björn Holm (M) Uppsala
Kerstin Troedsson (C) Enköping
Magnus Nyström (KD) Enköping
Alfred Mujambere (L) Tierp
Joel Lindh (MP) Heby
Linda Johansson (S) Enköping
Jonas Nyberg (S) Tierp (från och med 9 dec 2021)
Christer Olsson (SD), Uppsala
Elisabeth Rosengren (V) Tierp

Presidiet har samtidigt utgjort arbetsutskott. Ledamöter var Jenny Lundström, Jacob Spangenberg och Sören Bergqvist.

Verkställande direktör har varit Thomas Bertilsson och Upplandsstiftelsen hade under året 19 anställda omräknat till heltid varav sammantaget 10 var kvinnor.

Vill du veta mer om
Upplandsstiftelsen? Följ vår
 verksamhet i sociala medier.
 Vi finns på Facebook och
 Instagram. Här är ett utdrag
 ur vår populära Instagram-
 adventskalender från 2021.

Om Upplandsstiftelsen

Upplandsstiftelsen verkar för att underlätta och stimulera allmänhetens friluftsliv och bevara och skydda den uppländska naturen. Upplandsstiftelsen är en fristeående ideell förening. Region Uppsala och alla länets kommuner är våra medlemmar. Upplandsstiftelsen grundades 1972.